

SAATEKS – ALLAKIRJUTANU OMA KAASTEELISTEST

Allakirjutanu ja peatoimetajana teeksin seekord saateks ka kirjutise, mis ehk aitab lugejal mõneti orienteeruda ning minus ja minu mõtetes veidi selgust saada.

Käesolev ajakiri kui eriväljaanne on meil järjekorras kolmas¹:

- esimene oli pühendatud professor Janno Reiljanile (65 aastat ja emeriteerumine, nr 2-2016)
- teine professor Sulev Mäeltsemehele (70 aastat ja emeriteerumine, nr 1-2017)
- nüüdse, kolmanda puhul² (allakirjutanu, Matti Raudjärv, 70 aastat, nr 1-2/2019); oma emeriteerumisavalduse esitamise jätkaksin mõnevõrra tulevikku, sest emeriteerumise puhul oleks mitmed minu rahvusvahelised suhted-lähetused võib-olla, „tänu“ meie õigusaktidele, pärsitud).

Tahaksin asjaosalisena järgmist ütelda:

Olen TÄNULIK oma seni elatud ELULE ja mind ÜMBRITSEVALE, nii INIMESTELE kui KESKKONNALE – ja seda juba pea 70 aastat! Vaatamata kõigele, sh ka meie rasketele aegadele, oli minu lapsepõlv ja noorukiaeg siiski IMELINE ja HUVITAV-ARENDAV!

Ma ei pea silmas ei riike ega ühiskonnakorraldusi, kus olen elanud, vaid inimesi ja meie omavahelisi suhteid!

On minu elu olnud suurepärane või mitte, küsin endalt ja püüan kaudselt vastata!?

OLULISIM on see, et minu ELUS on olnud ja seda on saatnud enamikus VÄGA PALJUD HEAD ja OSAVÕTLIKUD INIMESED, ma olen nendega SÕBRALIKULT SUHELNUD, TULEMUSLIKKU KOOSTÖÖD teinud ning need suhted on valdavalt VÄGA INIMLIKUD olnud:

- minu kallid, töökad ja alati abivalmis vanemad, kes on suures osas ehitanud meie ühise kodu – pereelamu-villa ja rajanud aia, minu noorpõlve ja tänase suurepärase kodu Tallinnas, Pirita-Kosel (varem väiksem pereelamu Rakveres ning tänaseks ka ühine Kaasiku talu Lääne-Virumaal; olen ka ise nende töödele Pirita-Kosel ja Kaasiku talus nõu, jõu ja olulise finantseerimisega kaasa aidanud) – ema Salme (sündinud 11. detsembril 1926 Räsna /küla Ambla-Tapa lähedal/, Järvamaal; täna Lääne-Virumaal) ja isa

---

¹ Head lugejad! Meie ajakirja toimkond on alati valmis ka edaspidi nii eriväljaandeid publitseerima, kui in memoriam, juubelikirjutisi jms avaldama. Palun, olge head, ja andke vaid märku!

² Kuna praegu on jälle tegemist meie ajakirja erinumbriga, siis nagu varasema kahe erinumbri inimesed (J. Reiljan ja S. Mäeltsemees), **tasub ka allakirjutanu (M. Raudjärv) oma isiklikest rahalistest vahenditest enamuse käesoleva ajakirja ettevalmistamise, trükkimise-väljaandmise ja levitamise kuludest** (sh enamus ajakirja eksemplaridest läheb ka seekord kirjastus- ja konsultatsioonifirma Mattimar OÜ poolt tasuta jaotamisele nii Eestis kui teistes riikides, sh ülikoolidele ja üksikisikutele).

Arved (sündinud 18. juulil 1926 Karkuse külas Kreegi talus /küla Ambla-Tapa lähedal, Järvamaal, endises Ambla kihelkonnas/, tänasel Lääne-Virumaal – surnud laupäeval, 26. jaanuaril 2019 Tallinnas³; ärasaatmine oli laupäeval, 2. veebruaril kell 12.00 Ambla kirikus; isa puhkab Ambla kalmistul⁴).

Paps, tubli eesti mees – Head puhkust ja rahulikku rännuteed! – seni pole Sa seda eriti saanud! (Sinu poeg Matti)

Salme ja Arved – pulmapäev Amblas,
11. mai 1948

---

³ M. R.: minu isa, Arved Raudjärv, lahkus meie hulgast pärast pikki, mitmeaastaseid stüvenenud haiguseid ja väsitavat olemist kell 18.20 Tallinnas, Järve haiglas; teate saime kell 18.37, kui olime koos emaga meie ühises kodus Pirita-Kosel. Oleme tänulikud kõigile kaasatundjatele: ärasaatjatele, sugulastele, sõpradele, naabritele ja töökaaslastele kõikjalt Eestis, samuti headele lähedastele, peretuttavatele, sõpradele ning kolleegidele Ameerika Ühendriikides, Austrias, Georgias, Kreekas, Rootsis, Saksamaal, Soomes, Ukrainas, Ungaris ja Venemaal, aga ka Hiiu-, Muhu- ja Saaremaal.

⁴Ambla kalmistule on maetud peaaegu kõik meie suguvõsa liikmed, sest sünnikohad olid sealkandis.

Emal Salme ja isa Arved koos allakirjutatunuga (vanus – viis aastat); Jõulud 1954 – meie vastavalminud, isa-ema poolt ehitatud, ühepere-elamus Rakveres, aadressil: Liiva 2 / Tuleviku 16 (Tallinnasse Piritale asusime suvel 1965)

Allakirjutatunul ema Salme ja isa Arved täies elujõus ja seekord tantsuhoos (ca 15 aastat enne isa tõsist haigestumist) ühel lõbusal õhtusel koosviibimisel Tallinnas, naabrite pereproua Tiia – sünnipäeval-aiapeol (26.08.1999)

... ja 2. veebruaril 2019 Ambla kalmistul

- minu, nooruses särav olnud, energiline, täna siiski mõneti vastuoluline õde Maarika (sündinud 18. jaanuaril 1955 Rakveres; elab Kreekas), tema lapsed – poeg Jarno (sündinud 1. juunil 1975 Tallinnas; elas hulk viimaseid aastaid oma lähedastega USAs; nüüd /aprillist 2019/ tagasi Eestis, elab Tallinnas-Meriväljal; vabakutseline IT-spetsialist) ja tütar Girli (sündinud 9. jaanuaril 1977 Tallinnas, on kohusetundlik sotsiaaltöötaja Tallinnas) ning nende lapsed, vastavalt Eric, Wulf-Henrich ja Rubi ning Kristina (sündinud 20. detsembril 1996 Tallinnas) ja Kristofer (sündinud 13. novembril 1998 Tallinnas /mõlemad on olnud tublid õppurid nii Tallinna Ülikoolis kui Tallinna 21. Koolis/);
- minu tubli tütar Mari-Liis (sündinud 8. juunil 1975 Tallinnas; magistrakraad /Concordia Rahvusvaheline Ülikool Eestis/, firmaomanik-juhataja – sisearhitekt; õppinud ka Tartu Ülikooli majandusteaduskonnas ja mujal /näiteks, õppis psühhoteraapiat oma igapäevase töö toetamiseks/; praegu õpib Eesti Kunstiakadeemia magistrantuuris sisearhitektuuri erialal) ja tema hoolas-asjalik poeg – minu tütrepoeg Julius Marcus (sündinud 23. augustil 2002 Tallinnas; õpib Tallinnas Rocca al Mare Koolis gümnaasiumi astmes /lõpetas kevadel 2018 samas kiitusega põhikooli/; on edukas koolisportlane ja lisaks tantsuhuviline, loodusteadlik ning päris osav eeskõneleja);
- minu „rõõm ja valu“ juba üheksandast klassist Rakvere 1. keskkoolis (täname Rakvere Gümnaasium), minu ainuke, armas abikaasa ja tütre hea ema Eha (neupõlve perenimi – Leemets, sündinud 5. märtsil 1949 Rakveres; lõpetanud Eduard Vilde-nimelise Tallinna Pedagoogilise Instituudi /täname Tallinna Ülikool – TLÜ/, töötanud pikalt ja edukalt diplomeeritud pedagoogina ning hiljem juhiabina), tema heasoovlikud ja sõbralikud ema Glafira, isa Hugo ning vend Ants, samuti teised Eha toredad sugulased-lähedased-tuttavad Eestis (ka mujal – tolaeagses Leningradis /varasem ja täname St. Peterburg/ ja Krimmi lõunarannikul – sh meie suurepärane pulmameis augustis 1972 Forosis) ning tema tolaeagsed tublid ja mõnusad naabrid ning koolikaaslased Rakveres (perekonnad Innos, Juhandi, Kroon, Kungas, Liivak, Mikker, Pais, Randma, Saremat, Sarnet jt);
- minu hilisemad ja mind hoolivalt toetanud ning toetavad-hoidvad elukaaslased; minu lugupeetud sugulased (onud-tädid ja nende lapsed-laste-lapsed jne – Ida-Virumaalt, Järvamaalt, Lääne-Virumaalt, Pärnumaalt, Viljandimaalt ja mujalt) ning teised lähedased, nii Eestis kui mujal (sh onutütar Ella oma lähedastega Münchenis);
- minu tublid ja nõudlikud kooliõpetajad ning elu- ja teaduskogemustega ülikooliõppejõud kõigis õppeasutustes, kus on olnud võimalus õppida, hiljem stažeerida ning kogemusi-teadmisi juurde saada – kõigil eluetappidel, sh õpetajad Rakvere 1. keskkoolis, Rakvere Muusikakoolis, Tallinna Kaug-õppekeskkoolis ja Tartu Kunstimuuseumi juures tegutsenud Tartu Kujutava Kunsti Kaugõppe Kursustel (Tartu KKKK), aga samuti õppejõud-kolleegid Eestis (täname Tallinna Tehnikaülikool, Tartu Ülikool) ning välisriikides – eeskätt Austria, Georgia, Saksamaa LV, Ukraina, Ungari ja Venemaa ülikoolides-kõrgkoolides-instituutides;

- minu unustamatud ja huvitavad kooli-, ülikooli-, aspirantuuri- ning stažeerimis-perioodide ja teaduslähete kaaslased nii Eestis kui välismaal;
- minu innustavad, teotahelised ja asjateadlikud kaasteadlased ning juhendajad nii väitekirja kirjutamise ajal kui ka hiljem Eestis ja endise Nõukogude Liidu nn vabariikides;
- minu suurepärased, pikaajalised-vahvad ja väärikad sõbrad lapsepõlvest, õpingute aegadest ja hiljemgi – tänaseni ning paljud endised ja tänased kolleegid Eestis ning teistes riikides. Paljudega on kindlasti kujunenud aktiivsed eluagseud sõbrasuhted;
- minu endised ja praegused asjalikud-mõnusad naabrid ning tuttavad minu varasemates ja tänastes elukohtades Rakveres, Tallinnas (Pirita-Kosel), Tapa vallas Kaasiku nimelises maakodus-metsatalus Karkuse külas Lääne-Virumaal ning suvepealinnas Pärnus;
- minu paljud teised toredad kaasteelised ning tuttavad, kõikjal Eestimaal⁵:

Aegviidus, Alatskivil-Varal, Amblas, Audrus, Annelinnas, Elvas, Haapsalus, Haljalas, Hiiumaal (Kärdla, Kassari, Kõpu jt), Jänedal, Kihnu saarel, Koongas, Kurgjal, Lahemaal (Võsu, Käsmu, Karepa, Rutja, Eisma), Lükatis, Manilaiul, Maarjamäel, Meriväljal, Mähel, Muhus (Koguva, Liiva jt), Narvas, Nelijärvel, Peipsi ääres ja lähedal, Piritall, Põlvamaal (Räpina, Taevaskoda jt), Reineveres, Pärnus, Rocca al Mares, Roosnas, Saaremaal (Kuressaare, Torgu jt), Sael, Sindis, Surjus, Tallinnas, Tartus, Veltsis, Viimsis, Viljandis, Vormsi saarel, Võrtsjärve ääres, Võrumaal (Võru, Kubija, Haanja, Rõuge, Saaluse jt), Värskas, Ülenurmes; aga kindlasti veel ka mujal Eestis ning

maailmas:

Abhaasias (Salme küla), Ameerika Ühendriikides (Boston, New York jt), Armeenias (Jerevan, Sevani), Austrias (Viin, Innsbruck, Salzburg jt), Georgias (Tbilisi, Kutaisi, Telavi, Zugdidi jt), Hispaanias (Barcelona), Iisraelis (Ashdod), Kasahstanis (Alma-Ata),

---

⁵ Niisamuti minu armsad, lahkunud sõbrad, kolleegid, koolikaaslased, tuttavad ja sugulased (sh minu varalahkunud vanavanemad, keda ma paraku ei mäleta – olin liiga väike, siis vaid kahe-kolme aastane; minu lahkunud tublid onud-tädid, nende abikaasad ja mõned nende lapsed), kes on paraku täna eeskätt juba Ambla, Jõhvi, Rakvere, Rannamõisa, Tallinna (Kloostrimetsa-Metsakalmistu, Liiva, Pärnamäe, Rahumäe), Tapa Linnakalmistu, Tartu Vana-Jaani jt rahulates.

Aasta 2019 – siis möödub ühel Eesti kultuuri ja hariduse suurmehele 121 aastat sünnist ja 37 aastat lahkumisest – kes oli meie suguvõsa väärikas liige, minu ema (sündinud Salme Vettik) onupoeg, minust ca pool sajandit varem sündinud eesti helilooja, koorijuht ja pedagoog **maestro Tuudur Vettik** (Theodor/Feodor Fabian), (sündinud 4. jaanuaril 1898 Virumaal, Väike-Maarja kihelkonnas Unikülas Otsa talus – surnud 20. mail 1982 Tallinnas, puhkab Tallinna Metsakalmistul; maestro isa Peeter ning minu ema isa /ja minu vanaisa/ Kaarel olid vennad). Ta oli alates 1940. aastast Tallinna Konservatooriumi muusikajuhtimise kateedri juhataja. Pärast mitmes vangilaagris alusetult viibimist (1950–1956) Tallinna Riiklikus Konservatooriumis koorijuhtimise õppejõud, professor (1957–1962), kuuel korral üldlaulupeo üldjuht (1933, 1938, 1947, 1960, 1969 ja 1980). Alles 1980. aastal omistati talle Eesti NSV rahvakunstniku aunimetus.

Küprosel (Nikosia), Leedus (Vilnius, Kaunas, Palanga), Lätis (Riia, Jurmala), Rootsis (Saltsjöbaden, Stockholm, Uppsala jt), Saksamaa LVs (Bergneustadt, Berlin, Bonn, Bremen, Frankfurt /Main/, Kiel /Strande, Laboe/, Greifswald, Hamburg, Heilbronn, Heidelberg, Jena, Köln, Lübeck, Merseburg, München, Osnabrück, Paderborn /Dahl/, Rostock, Rügeni saar, Stralsund, Taunuse mäestiku piirkond, Warder, Wolfsburg jt), Slovakkias (Bratislava), Soomes (Helsinki, Oitti, Tampere jt), Taanis (Aalborg), Tšehhi Vabariigis (Praha jt), Ukrainas (Harkiv, Kiev, Ternopil, Krimm /Foros, Jalta, Sevastopol/), Usbekistanis (Taškent), Valgevenes (Minsk), Venemaal (Krasnodar, Moskva, Pihkva, Sankt-Peterburg, Sotši /Adler, Kudepsta, endine Punane Lageda jt/, Voronež jt).

Huvitav ja samas eklektiline geograafia (tahtlikult just nii koostatud⁶), kas pole?! Vähemalt allakirjutanu jaoks on kõigi nende asukohtade taga olulised inimesed või inime!

Ka see on elu ja kõik seal elavad-elanud minu sõbrad, kellega koos on nii mõndagi tehtud ja läbi elatud ning nad kõik on seda väärt, et ma neid meenutan ja nende üle rõõmu tunnen! Loodan, et need tunded-kogemused on valdavalt vastastikused!

Täpsustades ja värskendades oma eluloolisi ja teisi andmeid, oli mul suurepärane võimalus suurt hulka inimesi heatahtlikult meenutada, tuletades meelde kohtumisi nendega ja seeläbi palju huvitavat uuesti läbi elada. See oli äärmiselt meeliülendav, sageli rõõmustav, aga mõnikord ka veidi kurvastav! Kuid mitte midagi täielikult kahetsetavat!

Loen väga oluliseks just inimestevahelist mõistvat ja sõbralikku suhtlemist, see on tähtsam kui paljud tehnilised-tehnoloogilised leiutised-vidinad ja nende nn „asjade“ seltsis, sageli kohati mõtetu ajaveetmine ning enese õigustamine-tähtsustamine (kahjuks olen ka selliseid, nn „kolleege“ oma elus kohanud!). Aga üks elus on ikka nii mõndagi mitesoovitavat ja probleeme (see ei tähenda tehnika ja tehnoloogia, ega nende inimeste jms alahindamist, ei!).

Kokkuvõttes leian –

Olen elanud suurepäraselt, arendavat ja huvitavat elu! Mul on olnud õnn lävida-suhelda heade ja huvitavate inimestega! Mind on alati õpetanud suurepärased kooliõpetajad ja ülikoolide õppejõud! Mind on toetanud armsad lähedased ja kindlad sõbrad! Ma olen selle üle rõõmus, tänulik ja õnnelik!

Tänu kõigile kõige selle eest! Tänan, et olete seda mulle võimaldanud!

Olgem rõõmsad ja uhked meie oma riigi, Eesti Vabariigi ning tema saavutuste ja arengute ning üldse inimeste õnnestumiste üle! Tunnustagem seda, see on suur väärtus! Oleme siin ju kõik osalised! Kõige selle kõrval on ka ebaõnnestumised ilmselt siiski

---

⁶ Kui mõni asukoht jäi nimetamata, siis vabandan. Ei soovi kedagi kõrvale jätta! Eestimaa ja maailm on ju „piiramatu suured“! Võib-olla pakub kellelegi huvi ka minu kirjutis stažeerimistest meie ajakirjas nr 1–2 /2018 (lk 134-161, kolmes keeles)? See oleks siis täienduseks.

paratamatud? Nii on see ka mujal maailmas. Loomulikult pole see meile vabanduseks! Olgem õnnelikud, et elame iseseisvas Eesti Vabariigis ning oleme Euroopa Liidu ja NATO liikmed, aga mitte Nõukogude Liidus – ideaalset pole kusagil!

Kuid me ei tohi oma rahvast, riiki ja maad maha müüa (mida me ju oma taasiseseisvuse perioodil aeg-ajalt ikkagi oleme teinud!)! Ainult meie ise saame oma riiki arendada ja mitte võõrad (neid huvitab eeskätt raha ning mõnikord ka meie arvel elamine ja selle mittesaamisel liiguvad nad mujale – hea veel kui nad meile kahju ei tee, ei lagasta ega kriminaalsusega tegele!)⁷. Selline on juba elu, mitte alati soovitud sirgjooneline-tõusev, vaid ikka rohkem või vähem sakiline! Kui olen omalt poolt kellelegi mittesoovitud teinud – tunnistan sel juhul oma vigu ja palun siiralt vabandust! Tahtlikult pole seda juhtunud.

---

⁷ Need, kes jutlustavad meile, Eesti riigile ja inimestele, väga vajalikest võõrtöolistest-spetsialistidest, võiks siit ära jalutada-kolida (usun, et see rõdumustaks enamusi eestlastest ning riik ja rahvas oleks hiljem õnnelikumad) ning oma sinise firma mujale üle viia või seal uue asutada, kus see tööjõud on olemas. Aga neil on vist ükskõik kus ja kuidas toimetada – peasi, et „firma areneks, oleks majanduskasvu (?) ja raha tuleks“? Meetodid pole vist olulised? Või on siin tegemist mingite okupantide ja repressioonijõudude esindajate või muude tegelastega, näiteks äriimeestest „Nossovitega“, suurepärase ja lugupeetud eesti nossovitiga, seda ka Euroopa Liidus!? Ärge laskem hävitada meie oma kultuuri, maha tallata eesti keelt, rahvust ja riiki. Mille nimel need „nossovid“ seda täna teevad – ilmselt vaid saamahimu, oma mugavuse, saamatuse, tühisuse ja „kesise“ raha, vms nimel!? Kas on ikka proportsionaalselt tasakaalus riigi ja isiklikud huvid?

Me peaksime püüdma võimalikult paremini oma inimesi siin, Eestis, tööle kaasata, mitte lihtviisil võõrastele panustada. Eeskätt tuleks meil rohkem Eestis elavad inimesed tööle rakendada ja osa (sest kõik ei tule) mujale siirdunud inimestest tagasi kutsuda. Rohkem võiks mõistust ja motivatsiooni (ka stiimuleid) kasutada! Loomulikult tuleb selle nimel pingutada ja töötada. Kahtlematult pole see lihtne, aga tuleb püüda – kui tahame oma Eesti riiki, rahvust, keelt ja kultuuri pikaks ajaks hoida ja paremaks arendada! Ei ole vaja käituda variserlikult, et mingi suhtelise heaolu pärast kellelegi meeldida ning ennast maha müüa ja petta (samas paljudele teistele inimestele ebameeldivusi valmistades!)! Lisaks – täna pealepressiv ja tihti meie poolt vabatahtlikult vastu võetav inglise keel sageli rikub ja „solgib“ eesti keelt (mõni ütleb, et see pidi keelt arendama!?).

Allakirjutanu pole mitte inglise keele (ega ka teiste keelte) vastane (olen päris mitut keelt korralikult valdavana /see kompliment on olnud nende poolt, kellele on konkreetne keel emakeeleks), olen igal pool maailmas hakkama saanud, vaid me peame siin, Eestimaal, ka ise igal pool oma, eesti keelega, hakkama saama (sh kõigi astmete haridust omandama), see on meie eesõigus! Või oleme ikka veel orjameelsuse küttes!?

Kui me ise oma asja ei aja, siis ei aja seda mitte keegi! Ja kõrvale võiks need ise astuda, kes ajavad teiste asja! Seda, muide on tehtud-tegemisel nii mõneski riigis, näiteks Georgias jm üliõpilaste jt vastuhakud, jms (näiteks tagandades nii õppejõude, rektoreid, ministreid ja isegi presidentide, kui teisi)! Allakirjutanu pole mitte demokraatia vastane ega kutsu allumatussele või seadusvastasusele, vaid mõistlikule suhtumisele. Kuid nii mõnigi kord peame tunnistama, et demokraatia sildi all tegetakse demagoogiaga!?

Demagoogia- ja käsumajandusriigist me saime justkui vabaks, kas siis tõesti me pole nüüd suutelised oma ajusid ja tahet-soove rakendama (või on puudus tahtmisest?). Nn „härjal“ tuleb sarvist kinni võtta ja meile vajalik suunas pöörata-väänata! Jõudu ja tarkust-paindlikkust peaks meil ju olema!?! Huvitav, aga kõige muu kõrval ei soovita meil tööviljakusest eriti rääkida (mis aga arenenud riikides on ülitähtis teema, tähtsam kui palgaküsimused! Isegi kadunud N. Liidus oli selle majandusnäitaja jälgimine olulisel kohal.). Meenutaksin siinjuures eesti rahva vanasõna: enne töö ja siis palk! Kui keegi sellest aru ei saa, siis tuletaksin meelde, et töö ja tööviljakus on otseses seoses ning alles seejärel saame palgast rääkida! Ütleksin – see on mitte ainult oluline majandusküsimus, vaid Eestimaal ka ammune-igivana talupojatarkus!?

Kindlasti on igas elus midagi mittevajalikku või viltu tehtut, ka tegemata jäänut. Aga ehk jõuab seni tegemata toimetusi veel teha,⁸ kasvõi osaliselt!? Elame, tegutseme ja õpime veel, kuniks elu?!

Soovin kõigile võimalikult head tervist, edu, mõtteeksust ja õnne – olge tublid ning elage hästi!

Uute huvitavate tööde, tegude ja saavutusteni ning kindlasti ka südameid rõõmustavate kohtumisteni!

Jõulukuul 2018 ning
näärakuul ja küünla- ehk hundikuul 2019,
täiendatud aprillis 2019

Tallinnas, Pirita-Kosel – oma kodus, töölaua ja arvuti taga⁹
Tänu ja lugupidamisega,
Teie Matti Raudjärv

---

⁸ Meil on veel täna Eestis puudus kõige elementaarsemast majandusharidusest (mida mainiti näiteks juba 90ndate aastate alguses Eestit külastanud Islandi riigiametnike ja ülikooli õppejõudude delegatsiooni liikmete poolt ja mida on allakirjutanu initsiatiivil, seni kahjuks tulemusteta TTÜs, TLÜs ja TÜs üritatud ellu kutsuda /nimelt majandusõpetajate eriala, magistriõppekava sisseviimine ja inimeste koolitamine ülikoolis nii gümnaasiumide kui kutsehariduse tarvis; ja siin ei saa rääkida ainult ettevõtluse õpetamisest, vaid *komplekselt* ja koos nii ettevõtetmajanduse õpetusest kui ka rahvamajanduse õpetusest /Eestis pole paraku sageli veel aru saadud, et selline lähenemine on antud juhul nn ühe müüdi, st antud juhul majanduse, kaks poolt; ainult ühe poolega tegelemine pole eriti tõsine tegevus, sest siis me oleme invaliidid ja seda pole vaja!/, alates juba algkoolist (ehk isegi lasteaiast, sest nii mõneski kodus räägitakse veel täna asjatundmatuid ja mõneti rumalaid majandusalaseid muinasjutte ning raha „seinast-kapist“ tulemisest-saamisest; ega osa meie poliitikuteist neist palju targemad ole; seda, et raha tuleb teenida ausalt ja tõsise tööga, ei räägita mitte sageli), rääkimata põhikoolist ja gümnaasiumist. Seda silmas pidades oleme arenenud riikidest kõvasti maha jäänud.

Tuletaksin meelde (allakirjutanu pole siinjuures originaalne, kuid on nii järgnevaid kui eelnevaid mõtteid oma loengutes-seminarides-juhendamistes üliõpilastele-magistrantidele-doktorantidele ja ettevõtetele töötajatele ning juhtidele korduvalt rääkinud-avaldanud), et korraliku hariduse saamine ja selle eesmärgipärane ühiskonna heaks rakendamine on üks olulisemaid riigi eksisteerimise ning edukuse võtmeküsimusi! Ka siin on meil Eestis täna veel palju arenguruumi!

Soovin siinjuures kõigile asjaosalistele ausust, südikust ja edu Eesti asjade ajamisel ning arendamisel!

⁹ paraku, olles mures ka oma ema Salme tervise pärast – ikkagi kauaaegse elukaaslase-abikaasa Arvedi kaotus /nad olid abielus rohkem kui 70 aastat; abiellusid 11. mail 1948 Amblas/. Arvedi pikk ja kurnav haigus(ed) – eeskätt südame ning muud terviseprobleemid, ja tema jäädav lahkumine jaanuaris 2019; samuti ema vanus – ta on elanud juba rohkem kui 92 aastat (sünd. 11.12.1926)!

PS: M. R. – nn „poolhuumorina“ meeldetuletuseks, ütleme seda ju mõnikord /tavaliselt kahel perioodil aastas/:

aasta esimesel poolel, isegi juba kohe pärast Jõule võiks kaaslastele soovida – „*Head lähenevat Jaanipäeva!*“ ja teisel poolaastal, juba kohe pärast Jaanipäeva võiks soovida – „*Häid, peatselt saabuvaid Jõule!*“.

Ja on tore, et mõlemad jõuavad kätte niikuinii!

Võib-olla kõik ei ütle nii (vähemalt mitte väga palju kordi), aga allakirjutanu ütleb (seda just sageli kohtumistelt lahkudes)! Ütleb kümneid ja palju kümneid kordi ning kõigil on seejärel tavaliselt hea tuju! Ja allakirjutanul on selle üle hea meel, et on õnnestunud teistele inimestele (aga loomulikult ka enesele!) lõbusat meeleolu luua ja äratundmist tekitada!

Lisaks, pärast Jõule (aga miks mitte ka enne!?), rõõmsalt ja tõsiselt-asjakohaselt – „*Head, edukat ja rõõmuküllast Uut Aastat!*“, mis ei jää samuti tulemata!

Eelnev oli lihtsalt väike vahepala, aga osaliselt nii mõndagi inimest sõbralikult üllatanud!

Kokkuvõtteks: Head ajakirja lugemist kõigile ja ka lugejaile toredaid meenutusi või uue avastamist!?

Matti Raudjärvi¹⁰

---

¹⁰ Tavaliselt on saateks-kirjutised lühikesed, minul-allakirjutanul tuli see paraku vist pikk? Ju ma ei oska siis alati lühidalt kirjutada, palun vabandust! Samas, need olid mõned minu olulisemad lühimõtted ja kirjavandud, mida soovisin Teiega heal meelel meie ajakirja selles erinumbris jagada. Siin on ka emotsioone, teisiti ei saanud – andestust!